

עריכת ברית מילה
לתינוקות ומבוגרים
בחדרי ניתוח
בארץ ובעולם

עלון ברית אבות פרפראות וסיפורים לברית מילה לפי סדר הפרשיות פרשת וישלח

תשפ"ג

מפעולות הארגון

בדיקת צהבת לתינוקות בבית
במכשיר זהה לבית החולים

עריכת ברית מילה לתינוקות.
ומבוגרים בחדרי ניתוח
בישראל ובמדינת חבר העמים

ניתן להשיג את הספרים
"סדר ליל הברית"
"פניני הברית"
"תפילות ומנהגים לברית"

משרד "ברית אבות"
רחוב דברי חיים 6 ביתר עילית
טלפון: 025022814

מהספר פניני הברית

ביום השלישי בהיותם כואבים

בפרשת השבוע מוזכר פרשת שכם שנימולו כולם בעצת שמעון ולוי, והפסוק אומר: ויהי ביום השלישי בהיותם "כואבים", ופירשו בעלי התוספות ועוד, שהתחרטו על שעשו ברית.

לפני מספר שנים הוזמנתי לבריתות בעיר קישינוב שבמדינת מולדובה, אחד מהנימולים היה בחור בגיל 13 שהתברר שזה יום הבר מצוה שלו, הברית אצלו היתה חוויה רגשית לא נעימה בעליל עבור הבחור שהרקע המשפחתי שלו מלכתחילה היווה בעיה, אביו גוי שיכור ואמו יהודיה, בנוסף הוא היה היפראקטיבי והוציא את כל תסכוליו ואכזבותיו בעת הברית בבכי רב, לאור התנהלות הברית היינו בטוחים שהנער יתחרט על הברית ויתמרמר לאחר מכן, אבל הופתענו ובגדול, כשאחרי הברית התחיל לרקוד בעיזו ושמח מאד במצווה (בלי להכיר עליו מה עבר בזמן הברית).

ומאז הוסיף על הקודש וכל שבת החל לצעוד רגלית כשעה כל צד מביתו לבית הכנסת להתפלל עם הציבור, וכעבור שנה נכנס לישיבה.

ובכן: רבנו של עולם ראה את בניך שאפילו שהמצוות לפעמים לא מגיעות בקלות – יהודי אינו בועט בהם אף פעם ואף שמח בהם

בברכה

המוהל הרב אהרן יוסף קרמר

וישלח יעקב מלאכים לפניו. (לב ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו. ראשי תיבות וימל, ויש להבין מה ענין מילה לכאן, ונ"ל על פי מה שכתב בתרגום יונתן בפסוק, כי ירא אנכי אותו. ארום מסתפי אנא מיניה להוא עסק באיקרא דאבוי, וכן מבואר במדרש (ב"ר פט"ו) וירא יעקב מאד. תאמר שהוא בא עלי מכח כיבוד אב, אמנם יש להביא ראיה שלא היתה כיבוד אב של עשו בשלימות והוא מדברי בעלי התוס' (פרשת תולדות) ויצא הראשון אדמוני. כשראהו יצחק אדמוני אמר עדיין לא נבלע בו דמיו ולא רצה למולו לשמונה ימים עד שנעשה בן י"ג שנה ואז עכב עשו בעצמו ולא רצה למול, הרי לן כי ממצות מילה יש ראיה שפגם עשו במצות כיבוד אב מאחר שסירב ועיכב בעד אביו שלא ימול אותו, וזהו ביאור הרמז בפסוק וישלח יעקב מלאכים לפניו. ראשי תיבות וימל, ששלח יעקב אבינו לעשו שלא יחשוב לבא עליו מכח כיבוד אב שלו כי אף מצוה זו לא קיים בשלימות והראיה ממצות מילה שעיכב בעד אביו ולא הניח שימול אותו כדת וכדין: (ברך משה סכות)

וישלח יעקב מלאכים לפניו. כתב באוהב ישראל, וישלח יעקב מלאכים לפניו. ראשי תיבות וימל, עיי"ש מה שכתב לדרכו ואף אנו נימא ביה מילתא לבאר מה ענין מילה לכאן, ונראה על פי המבואר בספרי הקודש שבכל הדורות הללו ששלח יעקב אבינו אל עשו הכין ופעל לדורותיו אחריו עניני הקרבנות אשר יקריבו בני ישראל בבית המקדש, וכן מבואר בזה"ק (אמור דף ק). שענין הדורון ששלח יעקב לעשו היה בבחינת השעיר המשתלח המכפר על ישראל ביום הכיפורים, ובשפתי כהן (פרשת ויצא) על הפסוק וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. הוסיף עוד שנתן יעקב אבינו שתי מעשרות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל עיי"ש בדבריו, ומרן דודי זלה"ה בדברי יואל (בפרשת עמוד קט) האריך בזה שיעקב אבינו הכין ופעל בכאן פועל דמיוני לדורות העתידים על הקרבנות שיקריבו ביום הכיפורים לכפר על נפשותיהם, והנה כתב החתם סופר (פרשת ויקרא) לפרש הכתוב אדם כי יקריב מכס קרבן. שבא לרמז על מה שאמרו בגמרא (חגיגה ד:): שהערל אינו יכול להביא קרבנות, והסברא נוטה לכך יען המילה היא הקרבן שאדם מקריב מגופו לה' ולא יתכן שיקריב בהמה טרם שיקריב מגופו הראוי לה, והיינו אדם כי יקריב מכס. פי' מגופו ועצמו יקריב קרבן לה' ואז מן

הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו קרבנכם. עכ"ד, והשתא מאחר שבא יעקב אבינו לרמוז בכאן ענין הקרבנות שיכפרו על ישראל בבית המקדש, לכן רמוז הכתוב מתחילה וישלח יעקב מלאכים לפניו. ראשי תיבות וימל, להורות שטרם יקריב האדם קרבן לה' צרי שיקריב מגופו הראוי לה והיינו שיהא הוא עצמו נימול ואחר כך יוכל להביא קרבנות מן הבקר ומן הצאן: (ברך משה)

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו. (לב כה) זה מהידוע שאיש זה היה שרו של עשו הוא העומד עלינו לכלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידו, ובראותו לנו לכלות את שארית ישראל אז בא עלינו בתחבולה לבטל המצות הראשיות יסודי הדת והם התורה והמילה כמו שמצינו בימי פפוס שגזרו שלא יעסקו ישראל בתורה וכן בכמה דורות גזרו ביטול התורה וכן ביטול המילה כמו בימי חשמונאי ובכמה זמנים וזה שהם חושבים כי ביטול התורה והמילה יהיו סיבה לביטול כל הדת חלילה, זה שכתוב במדרש בצדיקים ובנביאים כי תואר הצדיקים הוא כנגד מצות המעשיות שהמילה ראש לכולם כמ"ש שקולה המילה כנגד כל המצות עד שהיא דוחה אפילו השבת החמורה, ותואר הנבואה הוא כנגד השכל העיון הנמשכת מלימוד התורה וזה שכתוב ויותר יעקב לבדו. רמז לגלות זה שנאמר בו (דניאל י) ואני נשארתי לבדי וגומר. ויאבק איש עמו. רמז למלחמת עשו ושר שלו עם ישראל וכאשר ראה כי לא יכול לישראל להדיחם מן העולם על כן הוא חושב תחבולות להדיחם מעל ה' בביטול התורה והמילה זה שכתוב ויגע בכף יריכו. רמז לתורה על דרך ארז"ל חמוקי יריכך מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר, ורמז למילה כמו שפירש"י על פסוק שים ידך תחת ירכי. ותקע כף ירך יעקב רמז שלא יוכל לבטלם לגמרי כי אם ענין ההקעה שהם צולעים על ירכם ר"ל שאינן יכולין לעשותם בפרהסיא בזמן הרדיפות עד יעבור זעם וזה שכתוב כאן ויזרח לו השמש לרפאותו, רמז לזמן ההנחה כי יעבור זמן הרע שנמשל לחושך ענן וערפל והעברת זעם הוא ענין זריחת שמשם של ישראל ואורם שישובו לאיתנם וזהו בעצם ענין עלות השחר: (עוללות אפרים)

וירא כי לא יכול ויגע בכף ירכו. (לב כו) זה המילה. וכן גזרה מלכות הרשעה שמד שלא ימולו את בניהם: (פסיקתא זוטרתא)

ויזרח לו השמש. (לב לב) וכי לו זרחה וכו', לו לרפואתו, אבל לאחרים לאור, ובספר קול שמחה, ויזרח לו השמש. זרחה לעצמה, בזכותה לעשות טובה לאדם השלם נתמלאה אורה ושמחה, עיי"ש. והנה יובן על פי המדרש רבה, כי בא השמש, אתא שמשא, ובפרשת וישב, מי גילה לו ששמי שמש, היינו שיעקב בעצמו הוא שמש, ובזוהר והוקע אותם נגד השמש. רזא דברית קדישא עיי"ש. ובגמרא, רפואה בשמינית משום מילה שבשמינית, כי מילה היא מעולם התקון כמו רפואה שהיא תקון לחולה, כי בעצם האדם ישר ואך חס ושלום בקלקולו הוא צריך לתקון, וזה שאף אדם צריך תקון ומפני זה לא נולד מהול, כי התקונים שייכים דייקא לכח האדם בעצמו, וזה, לו לרפואתו, הוא עצמו השמש בסוד עולם התקון ברזא דברית קדישא המתייחסת בשם תקוני דרפואה, וזה עצמו השמש, ויזרח לו השמש. כי הוא עצמיות השמש וד"ל. (אמרות טהורות, ממרן הרה"ק אדמו"ר רבי שמעון שלום זצלה"ה מאמשינאו, וישלח של"ס): (ערוגות הבושם)

כי חרפה היא לנו. (לד יד) אם לא תהיו נמולים כמונו היום, למחר תבזו אותנו ותקראו אותנו בעלי מומין על שאנו מהולין: (חזקוני)

ויאמרו אליהם **לא נוכל לעשות הדבר הזה לתת את אחותנו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה.** ר' נחמיה אמר היכן מצינו שנקראת ערלה חרפה מן הכא שנאמר כי חרפה היא: (בראשית רבה פ)

ופירש הנזר הקודש (על המדרש) דנראה שקאי אהא דאמרינן (נדרים פב) מאוסה הערלה שנתגנו בה הרשעים שנאמר כי כל הגוים ערלים וכו'. ומקרא זה נאמר בנביאים ומשום דליכא מדי דלא רמיזי נמי באורייתא על כן אמר היכן מצינו גם בתורה שנקרא הערלה חרפה וגנות עד שהיה ראוי לגנות בה הרשעים ועל זה אמר מן הכא שנאמר כי חרפה היא ומכל מקום התם ניחא ליה טפי לאתויי קרא דנביאים משום דהתם שמעינן גנות טפי דמהאי קרא ילפינן דכל גוים נקראו ערלים אפילו נימולים דידיהו וממילא ממה שמגנה אותם בגנות ערלה ולא גינה אותם ברשעתם סתם על כן צריך לומר שהוא כולל כל מיני הפחיתות והטעם מבואר לפי שבערלת אומות העולם שאין לו דת הוא כלול זוהמת יצר הרע אשר ממנו נמשכו כל מיני הפחיתות שבעולם: (זכר דוד)

על קושיות הרמב"ם ז"ל (מלכים פ"ט) שבני יעקב הרגו את שכם וכי רוצחין היו, והיה מתרץ החידושי הרי"מ זי"ע, שצריך לומר שלאחר שהדין שגוי ששבת חייב מיתה (כמבואר בסנהדרין נח): משום ששבת אות הוא ביני וביניכם. וגוי שנשתמש באות חייב מיתה, ועל מילה שנאמר גם כן, והיה לאות ברית ביני וביניכם. היו חייבין גם כן מיתה שבני יעקב היו אומרים אך בזאת וגוי אם תהיו כמונו להמול לכם כל זכר. היינו להמול לשם גירות שיהיו כמותם לישראל, אבל בני שכם שהיו מולים את עצמם לתאות חתנות ולהיות נשאים בגיותם היו מחוייבין מיתה שמשתמשים באות: (שיח שרפי קודש)

בהמול לנו כל זכר כאשר הם נמולים. (לד כב) פירוש שבני קטורה היו נימולים (סנהדרין נט): אך עור הערלה לא עור הפריעה, שלא נתנה פריעה לאברהם אבל יעקב ובניו קיימו כל התורה עד שלא ניתנה ופרעו גם כן, וזה שאמר כאשר הם נימולים. בפריעה וזה פשוט: (משך חכמה)

אך בזאת יאותו לנו האנשים לשבת אתנו להיות לעם אחד בהמול לנו כל זכר כאשר הם נמולים. יאמר שלא יאותו להם אם יהיו מתחלפים במנהגייהם עד שאלו יהיו נמולים ואלו ערלים, כי זה מה שילידי קטטה ביניהם תמיד, ואחר שאי אפשר לנמולים שיעשו ערלים יאות להם להמול כאשר הם נמולים: (עקידת יצחק שער כז)

וישמעו אל חמור. (לד כד) כלומר שמעו הדברים ולא ערב להם ובעל כרחם עשו הדבר שלא היו רשאים להשיב פני אדוניהם, וימולו כל זכר. גימטריא בעל כרחם: (רבינו אפרים על התורה)

ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים. ואם תאמר מה ראו לרמותם לאמר להם שימולו ולהרגם, יש לומר, שלא עשו רמאות אכן לפי שהיו מתחרטין על המילה כדכתיב, בהיותם כואבים. כלומר היו מצטערין על שמלו עצמן בני שכס ולפיכך הרגום בני יעקב, והיינו דכתיב, ויבאו על העיר בטח. שעשו עמהם תנאי לבלתי לעבוד עבודה זרה ולהיות נמולים, וביום השני חזרו לסורם: (בעלי התוספות)

ויבואו על העיר בטח. יתכן לפרש בטח. שהיו בטוחים שלא יבקשו הכנעני והפריזי לעשות נקמה בעבורם, כי יאמרו מאחר שנכנסו בדת הנמולים אינם משלנו ויתאשו מהם: (כלי יקר)

ויהרגו. כשקמו בני יעקב והרגו בשכס וכפרו בברית אשר כרתו עם לבן שהיה אחד משרי הקליפות החיצונים, עלה סמא"ל לפני ב"ד עליון וביקש דין על בני יעקב שהרגו אנשי שכס על לא חמס בכפיהם, השיבו הב"ד מי שמך לאיש להיות תובע על אנשים הנימולים אלו שנהרגו כולם הם נימולים ואין לך טענה לתבוע אלא על ערלים שהם מסטרא דילך ואלו בעטו בך ויצא מלפני ב"ד אבל וחפוי ראש: (גלי רזיא לר"א מגרמייזא)

ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וגו' ויבואו על העיר בטח ויהרגו וגו'. נראה לי על פי הילקוט ראובני... שהיה השר שלהם מקטרג, והשיבו לו מה לך, והלא אינם שלך שנימולו ברצונם ונתנו עצמן תחת יד ה'. ובהקדים מה שכתוב היערות דבש (חלק א דף לד.) דבזה שהיו כואבים ביום השלישי, נתברר להשבתים שלבם של אנשי שכס לא נכון עם ה' ומלא תרמית, עיין שם דבריו כי נעמו. ועל פי זה מבואר כי אם לא היו נימולים, היה פחד מקטרוג השר, וכאשר המה נימולים, הרי יש פחד מפני השם יתברך, והנה ביום השלישי בהיותם כואבים נשארו קרח מכאן ומכאן, כי לנגד השר יש טענה כנ"ל, ובדידיה אין להלוך אחר המחשבה, כי אינו יודע מחשבות והרי אין לו עמהם דבר, והשם יתברך החוקר לב הרי ידע כי לא נאמנו בבריתו, ואין פחד ומגור כלל, והיינו שבאו בטח, והבן: (ישמח משה)

בני יעקב באו על החללים. (לד כז) עשו בני יעקב במרמה והחלישו מתחלה טומאת שכס ואנשי עירו במה שמסרו להם המילה, ואז לא היה להם לירא כל כך והניחום ג' ימים שזהו על הרוב המשך ימי כוחות הנ"ל כמו שלשת ימי אפילה שבמצרים כידוע על אופן הנ"ל חושך ממש, לכן ביום השלישי בהיותם כואבים שנחלש הטומאה היטב אז עשו את שלהם והמשיכו מהם כל הניצוצות הקדושים, וזהו בני יעקב באו על החללים. שנתחללו מקדושתם ובחייהם מתו, ועל זה היה לאל ידם להרוג אותם והוא נכון: (חתם סופר דרושים ואגדות)

ויהיו ימי יצחק מאת שנה ושמונים שנה. (לה כח) תמצא כי שבעה ימים וליל שמיני יעלו ק"פ שעות, נגד שנותיו של יצחק אבינו עליו השלום שהוא היה ראש לנימולים לח', והנימול לח' ניצול מפחד יצחק שהוא מדת הדין הקשה והבן: (רבינו אפרים על התורה, רוקח)

איתא בגמרא (שבת קל.) עיר אחת בארץ ישראל שהיו עושין כרבי אליעזר והיו מתים בזמן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרו, והוא מדה כנגד מדה על שהיו מדקדקין לעשות כלי מילה אפילו בשבת כדי לקיים מצות מילה בזמנה גם הם מתו בזמן ואף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר, יצחק היה הראשון שנימול לשמונה בזמנו מת בזמנו, אברהם שנימול שלא בזמנו מת ה' שנים קודם זמנו, כדאמרין (פ"ק דב"ב) וק"ל: (מהרש"א חידושי אגדות)

ימי ההילולא של צדיקים בשבוע זה	
הרה"ק ר' פנחס מנחם אלעזר מפילץ (שפתי צדיק) זי"ע	יום ראשון י' כסלו
הגאון ר' איסר זלמן מלצר (אבן האזל) זצ"ל	
הרב שלמה לוריא (מהרש"ל) זצ"ל	יום שלישי י"ב כסלו
הרה"ק ר' אברהם דוב מאווריטש (בת עין) זי"ע	
הרה"ק ר' שלמה זלמן מויעליפאלי זי"ע	יום רביעי י"ג כסלו
הרה"ק ר' ישראל ממודיץ (דברי ישראל) זי"ע	
הרה"ק ר' ישראל מטשורקוב (ישמח ישראל) זי"ע	
הרה"ק ר' מנחם נחום משטיפינעשט זי"ע	יום חמישי י"ד כסלו
הגאון ר' שמחה בונם סופר (שבט סופר) זצ"ל	יום שישי ט"ו כסלו
הרה"ק ר' מנחם מאמשינוב זי"ע	שבת קודש ט"ז כסלו
הרה"ק ר' שאול ידידיה אלעזר טויב (אמרי שאול) ממודיץ זי"ע	

עובדות וסיפורי צדיקים בעניני הברית ליומא דהילולא של הבת עין זי"ע

נחיצות סעודת הברית

פעם היה הרב הקדוש המגיד מטשערנאביל זכר צדיק וקדוש לברכה באיזה מקום ביחד עם הרב הקדוש ר' אברהם דוב מאוורוטש זכר צדיק וקדוש לברכה (בעל המחבר ספר בת עין), ובא אדם אחד וביקש אותם להיות אצלו על ברית מילה, וכיבד את המגיד להיות סנדק, ואמר אליו המגיד כי ילך אצלו רק בתנאי שיעשה סעודה, אמר לו האיש הנזכר לעיל, כי אין בכוחו לעשות סעודה כי איש עני הוא ואין ידו משגת, כי הוא מושכר אצל אחרים ולוקח שכירות בכל שבוע רק חמשה זהובים (חמשה ושבעים קאפיקעס) וזהו כל פרנסתו, והחמשה זהובים משבוע זה כבר קיבל אותם בשלימות, אמר לו המגיד שילוח אצל הבעל הבית שלו חמשה זהובים באופן שינכה לו בכל שבוע מעט משכירות שלו, וכן עשה, והמגיד נתן מכספו גם כן איזה סכום ממון ועשו סעודת ברית מילה, ואמר המגיד מפני מה חרדתי את כל החרדה הזאת והקפדתי דייקא לעשות סעודה, כי הס"מ [השטן ששמו סמא"ל], הראשי תיבות משמו הוא, ס'עודת מ'צוה א'ין ל'עשות, גם ס'עודת מ'סכת א'ין ל'עשות, גם ס'עודת מ'ילה א'ין ל'עשות, ודבר זה פעל כבר בעוונותינו הרבים, כי סעודת מסכת אין לעשות היינו שביטל סעודת סיום מסכת, והוא רוצה לפעול גם את זאת חס וחלילה, כי סעודת מילה אין לעשות, אמנם על דבר זה בעזרת ה' יתברך אנקר אותו שתי עיניו ולא אניחנו לפעול זאת.

ואמר אז הרב הקדוש מאוורוטש, כי בדבר זה נצח המלאך מיכאל את הס"מ נצחון גדול, כי הס"מ התפאר לפניו כי הוא מצליח בעתים הללו רחמנא ליצלן, כי הוא מפתה לבני אדם שיעשו עבירות רחמנא ליצלן ושומעים לדבריו, אמר לו המלאך מיכאל אתה משטה את עצמך, כי אף על פי שאתה מנצח את אחד מבני ישראל ומפתהו לעשות עבירה חס וחלילה, אף על פי כן הוא עושה העבירה שלא ברצונו ולא בשמחה חס וחלילה, והעד הנאמן לזה, האם שמעת מעולם כי מי שעשה חס וחלילה עבירה, כי אחר עשותו העבירה יקבץ מרעים וחברים ויעשה להם סעודה וישמח במה שעשה עבירה חס וחלילה, לא נשמע כזאת מעולם, ואם אחד מבני ישראל עושה איזה מצוה כמו ברית מילה וכדומה, אז אחר עשותו המצוה הוא מקבץ חברים וידידים ועושה להם סעודה ומשמח את עצמו במה שעשה המצוה, מזה נראה כי אם אחד מבני ישראל עשה עבירה חס וחלילה לא עשה אותה מרצונו ומדעתו בלב שלם, ואם עושה איזה מצוה עושה אותה בלב שלם ובנפש חפצה: (סיפורים ומאמרים יקרים עמוד 6)

לשתות הרבה יין בסעודת הברית

ר' פישל בערנשטיין התיישב בעיה"ק צפת ת"ו, ולתקופת הימים נולד לר' פישל בן וקראו שמו בישראל, בנימין, ועל הברית ועל הסעודה של הברית השתתף גם כן הגה"ק מאווריטש זי"ע בעל הבת עין, הגם כי הגאון הקדוש מאווריטש היה נוהג ללכת רק על סעודה של שלישי למילה, כי אמר שאז בא גם כן הקדוש ברוך הוא בעצמו על הסעודה, אמנם עכשיו שינה ממנהגו והשתתף גם בהסעודה של הברית מילה, ור' פישל חילק בהסעודה להמסובים יין נושן, והגה"ק מאווריטש שתה הרבה יין עד כדי כך שלא היה יכול ללכת לבדו אחר כך לביתו, והיו צריכים לאחוזו, והתבטא אז הגאון הקדוש כי מובא בגמרא, טובא מגרר גריר אם שותים הרבה יין צריכים אחר כך לגוררו: (אוצר ישראל)

הדם נעצר

הגה"ק מאווריטש זי"ע היה בברית וסעודת המצוה לבן ר' פישל בערנשטיין, ולאחר זמן מה הלכו להזכיר לפני הגה"ק את הדרך הנימול שהתחיל לנזול ממנו הרבה דם, וכשנכנסו לביתו של הבת עין לא מצאו את הגה"ק בבית רק ראו האיך שמונח רי"ף פתוח על הסטענדער, ולאחר כמה דקות חזר הבת עין מבחוץ והזכירו לפניו את הדרך הנימול אמר הבת עין, כי היה אצלי עכשיו (הרי"ף) עם הבעל המאור ועשיתי שלום ביניהם והלכתי אחר כך ללוותם, ובזכות זה שעשיתי שלום ביניהם יהיה להרץ הנימול רפואה שלימה ואכן הוה ליה רפואה: (אוצר ישראל)

היו שותפים במצוות המילה
ליהודים "מבוגרים" עולי חבר העמים
שהבריתות נעשים בחדרי ניתוח,
עלות כל ברית 3600 שקלים לשלם לחדר הניתוח
ובזכות זה תראו נחת מכל יוצאי חלצכם, אמן.

לעילוי נשמת ר' יעקב צבי ב"ר יצחק מאניס ז"ל הולצמן

ברית אבות: רחוב דברי חיים 6 ת.ד. 3044 ביתר עילית טלפון: 025022814
ניתן לתרום בנדירים פלוס על שם ברית אבות